

На сьогоднішній день держава підтримує цей сектор економіки. Державною цільовою Програмою розвитку села на період до 2015 р. планується довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10 %, передбачається стимулювання ведення органічного сільського господарства, унормування розвитку органічного землеробства та створення системи його сертифікації.

Варто зазначити, що Верховною Радою України 21 квітня 2011 р. був ухвалений Закон «Про органічне виробництво». Документом визначалися правові, економічні, соціальні та організаційні основи ведення органічного сільського господарства, вимоги щодо вирощування, виробництва, перероблення, сертифікації, етикетування, перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції та сировини [4].

Висновки. Проведений аналіз ринку органічної продукції в Україні та його розвиток, свідчить про те, що він стрімко розвивається, збільшується кількість споживачів, удосконалюється правова база. Потенціал виробництва органічної продукції характеризується приростом кількості товаровиробників, споживачів та частки продажів органічної продукції. Держава намагається підтримати цей сектор економіки – передбачається стимулювання ведення органічного сільського господарства, унормування розвитку органічного землеробства та створення системи його сертифікації.

Література:

1. Безус Р. М. Ринок органічної продукції в Україні : проблеми та перспективи / Р. М. Безус, Г. Я. Антонюк // Економіка АПК. - 2011. - № 6. - С. 47-52.
2. Маслак О.М. Ринок органіки в Україні: стан та перспективи: [Електронний ресурс] / О.М. Маслак. – Режим доступу до журналу: <http://www.agro-business.com.ua/component/content/article/>
3. Неліна В.С. Органічні харчі замість «хімії»: [Електронний ресурс] / В.С. Неліна. – Режим доступу до журналу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1660/237/58574/>
4. Артиш В. І. Організаційно-економічні передумови формування ринку екологічно чистої продукції в Україні / В. І. Артиш // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 117-120.
5. Писаренко В.М. Агроекологія: навч. посібник для студентів вузів / В.М. Писаренко, П.В. Писаренко, В.В. Писаренко. – Полтава, 2008. – 256 с.

Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х. З.

УДК 336.71

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Романенко Т.В., здобувач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті розглянуті проблеми формуванням та використанням фінансових ресурсів. Запропоновано шляхи вдосконалення формування та використання фінансових ресурсів за для ефективної фінансової діяльності підприємства.

In the article the considered problems to forming and uses of financial resources. The ways of perfection of forming and use of financial resources are offered after for effective financial activity of enterprise.

Постановка проблеми. Для забезпечення сталого розвитку економіки України треба розв'язати низку невідкладних проблем, з-поміж яких однією з

основних є підвищення ефективності використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, що зумовлено принциповою зміною правил їхнього функціонування у ринковому середовищі. Тому з метою ефективного управління фінансами ресурсами підприємств необхідно вдосконалювати і розвивати наявні, а також розробляти нові методичні підходи, що враховують особливості економічної ситуації в Україні.

Одним із найважливіших видів ресурсів є фінансові. Тому дослідження проблем стратегічного управління процесами формування й використання фінансових ресурсів стає пріоритетною науково-практичною проблемою, що потребує розв'язання у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над питаннями вдосконалення, формування і використання фінансових ресурсів працювали зарубіжні й вітчизняні економісти: І. А. Бланк, Є. Брігхем, Е. Нікхбахт, А. М. Поддерьогін, Т. Райс, А. М. Кінг, Н. Н. Тренев, И. Т. Балабанов, В. В. Бочаров, Л. Н. Павлова, Р. Б. Тянь, Г. Г. Кірейцев, Л. О. Лігненко, М. С. Пушкар, О. О. Терещенко, О. В. Чаплигіна, та інші. Проте, проблеми вдосконалення формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві все ще залишаються актуальними, незважаючи на вагомий внесок дослідників.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу фінансових ресурсів на ефективну фінансову діяльність підприємства; пошук шляхів щодо поліпшення формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динамічний розвиток підприємницької діяльності в Україні супроводжується значними економічними суперечностями, що зумовлені особливістю ринкової трансформації. Однією із найважливіших проблем, з якою стикаються вітчизняні підприємства, є недостатня ефективність організації забезпечення та управління фінансовими ресурсами в умовах переходу до ринку. З врахуванням того, що фінансові ресурси – найважливіший чинник економічного зростання, організацію управління фінансовими ресурсами підприємств необхідно трактувати як центральну ланку усього комплексу заходів спрямованих на його забезпечення. Однією з найскладніших, за можливістю теоретичного та практичного вирішення є проблема управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах формування ринкової економіки.

Таким чином, управління фінансовими ресурсами підприємств включає наступні етапи:

- виявлення та формулювання проблеми управління фінансовими ресурсами підприємств;
- прийняття управлінських рішень щодо використання фінансових ресурсів та їх реалізації;
- аналіз результатів прийнятих рішень.

Управління фінансовими ресурсами підприємств притаманні певні властивості: безперервність, циклічність, динамічність, стійкість [1].

В управлінні фінансовими ресурсами підприємств мають місце певні пріоритети які можна згрупувати в три рівні – стратегічний, тактичний та оперативний.

Пріоритетом управління на стратегічному рівні є забезпечення необ-

хідним обсягом фінансових ресурсів найбільш вагомим проектів, заходів та операцій, результатом яких можуть бути значні зміни фінансового стану підприємства, різка зміна структури та величини усіх активів та джерел їх утворення - пасивів.

Тактичний рівень управління фінансовими ресурсами підприємств полягає у пошук та розподілі необхідної кількості фінансових ресурсів для забезпечення окремих напрямків діяльності підприємства (закупівлі, виробництва, збуту) та його середньо- та короткотермінових цілей.

Під оперативним управлінням розуміється комплексна система заходів з розподілу та контролю фінансових ресурсів для забезпечення поточної діяльності підприємства в межах виконання короткотермінових та середньо термінових планів, при цьому пріоритетним є ефективне використання наявних фінансових ресурсів [2].

Можна з впевненістю говорити про існування технології управління фінансовими ресурсами підприємств. Під нею необхідно розуміти сукупність заходів, методів та навиків, що в комплексі забезпечують ефективну діяльність підприємства з управління фінансовими ресурсами. Як і будь-яка інша, технологія управління фінансовими ресурсами, реалізується з допомогою певного набору методів, важелів, елементів правового, нормативного та інформаційного забезпечення. Іншими словами, мова тут іде про механізм управління фінансовими ресурсами підприємств [1].

Процес безперервного управління фінансовими ресурсами підприємств повинен здійснюватися в рамках відповідної економічної системи, що обумовлює його перебіг та дає можливість досягти бажаних результатів.

А це можливо лише за умови всебічного аналізу і узагальнення уже існуючих в вітчизняній і зарубіжній практиці методів і моделей ефективності використання фінансових ресурсів підприємств.

Аналіз літературних джерел [2,3,4,5,6,7] показав, що в вітчизняній літературі поняття аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємств зустрічається рідко. Частіше мова йде про аналіз ефективності використання капіталу, який здійснюється за допомогою коефіцієнтів рентабельності, оборотності та капіталовіддачі всього капіталу, власного капіталу, основного капіталу, оборотного капіталу, позикового капіталу та капіталу, який використовується в інвестиційній діяльності підприємства.

Як правило вітчизняні економісти розглядають дві групи показників: показники рентабельності (при розрахунку використовують показник валового прибутку) і показники чистої рентабельності (при розрахунку використовують показник чистого прибутку). Друга група показників за своїм економічним змістом відповідає показникам ефективності використання капіталу.

У зарубіжній практиці управління капіталом найбільше розповсюдження отримали такі розробки зарубіжних економістів щодо систем інтегрального фінансового аналізу та особливостей їх практичного застосування, як:

1. Дюпонівська система інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства. Ця система, яка розроблена фірмою "Дюпон" (США), передбачає розбиття коефіцієнта рентабельності капіталу на ряд коефіцієнтів його формування, взаємопов'язаних в єдиній системі, а саме на кое-

фіцієнт рентабельності реалізації продукції і коефіцієнт оборотності капіталу, який дорівнює по своєму кількісному значенню коефіцієнту капіталовіддачі.

2. Система SWOT-аналізу. Сутність SWOT-аналізу заключається в дослідженні характеру сильних і слабких сторін підприємства відносно можливостей використання його капіталу, а також позитивного і негативного впливу окремих зовнішніх (екзогенних) і внутрішніх (ендогенних) факторів на умови його використання. SWOT-аналіз здійснюється переважно в графічному вигляді й являє собою комплексне дослідження впливу окремих факторів на потенціал використання капіталу протягом певного інтервалу часу.

3. Об'єктно-орієнтована система інтегрального аналізу використання капіталу підприємства. Ця система розроблена фірмою "Модернсофт" (США) і базується на використанні комп'ютерної технології і спеціального пакету прикладних програм. Основою цієї концепції є представлення моделі формування рівня рентабельності власного капіталу у вигляді взаємодіючих фінансових блоків, які моделюють "класи" елементів, що безпосередньо формують цей показник. Користувач сам визначає систему таких блоків в залежності від специфіки господарської діяльності. Після побудови моделі користувач сам наповнює всі блоки кількісними характеристиками.

4. Інтегральна система портфельного аналізу. Цей аналіз базується на використанні "портфельної теорії", відповідно з якою рівень прибутковості портфеля фондових інструментів розглядається в системі "прибуток – ризик". Згідно з цією теорією можна за рахунок формування "ефективного портфеля" знизити рівень портфельного ризику і відповідно підвищити співвідношення рівня прибутковості і ризику.

Всі ці системи інтегрального аналізу ефективності використання капіталу безумовно мають безліч позитивних сторін і широко застосовуються в зарубіжній практиці. Але дві останні методики інтегрального аналізу ефективності використання капіталу вимагають від аналітиків великої самостійності в підборі показників аналізу і, крім того, відповідного програмного забезпечення для здійснення аналізу за допомогою комп'ютерної техніки. На нашу думку, найбільш прийнятними для практичного застосування на сучасному етапі розвитку економіки нашої країни є Дюпонівська методика та система SWOT-аналізу. Але, використовувати слід на українських підприємствах лише алгоритми цих методик (послідовність дій), а систему кількісних показників ефективності використання капіталу доцільно обирати самостійно в залежності від особливостей господарської діяльності підприємства [8].

Розглянувши вищезгадані методики з досліджуваного питання та врахувавши їх позитивні характеристики, в практичній діяльності вітчизняних підприємств наряду з традиційними методиками, пропонується для використання комплексна система аналізу ефективності використання фінансових ресурсів.

Висновки. Проблему управління формуванням та використанням фінансових ресурсів слід розглядати на стратегічному, тактичному та оперативному рівні. Технологія управління фінансовими ресурсами, реалізується за допомогою певного набору методів, важелів, елементів правового, нормативного та інформаційного забезпечення, які дають змогу здійснити комплексну систему аналізу ефективності використання фінансових ресурсів.

Література:

1. Ванькович Д. В. Оцінка взаємозв'язку реального інвестування та часу у процесі управління фінансовими ресурсами / Д. В. Ванькович // Формування ринкової економіки в Україні. Науковий збірник. – 2000. – № 6. – С. 214-219.
2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – С. 386.
3. Воробйов Ю. М. Особливості формування фінансовою капіталу підприємств / Ю. М. Воробйов // Фінанси України. – 2001. – № 2. – С. 77–85.
4. Опарін В. Фінансові ресурси та суспільний капітал / В.Опарін // Вісник НБУ. – 2001. – № 7. – С. 26–28.
5. Ковалев В. В., Волкова О. Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : Учебник. / В. В. Ковалев, О. Н. Волкова. – М. : ООО «ТК Велби», 2002. – 424 с.
6. Марченко А. А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів / А. А. Марченко // Фінанси України. – 2002. – №9. – С. 102–109.
7. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування / Н. Шевчук // Ринок цінних паперів України. – 2004. – № 5–6. – С. 39–43.
8. Заїка І. П. Управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 / І.П.Заїка. – Київ, 2001. – 22 с.

Рецензент – д. е. н., професор Гудзинський О. Д.

УДК 330.131.5:338.3:635

ПРО НАСЛІДКИ СКОРОЧЕННЯ ПЛОЩІ РІЛЛІ В УКРАЇНІ

Рощина Ю.В., к.е.н., доцент

Південна філія Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет»

Доведена неспроможність пропозиції про виведення з обороту ріллі України. Запропоновано використовувати штрафні санкції для примусового відновлення родючості землі. Запропонований показник природоємності.

Insolvency of suggestion is well-proven about leading out from the turn of plough-land of Ukraine. It is suggested to utilize Fine approvals for the forced renewal of fertility. The index of capacity of expense of resource of nature is offered.

Постановка проблеми. Оптимістичний прогноз зростання обсягів валової сільськогосподарської продукції в Україні до 2020 р. - 187,5 млрд. грн. (у 2009 р. – було 102,1 млрд. грн.), не може спиратися на те, що з 26,2 млн. га ріллі під посівами до 2020 р. повинно залишитися тільки 16 млн. га. Н.І. Палянічко пропонує вивести з сільськогосподарського обороту 10 млн. га ріллі, з якої 4 млн. га перетворити на лісові угіддя, а 6 млн. га – в пасовища під виглядом екологічної безпеки. Відомо, що до економічного реформування Україна використовувала в 1990 р. 32,4 млн. га ріллі. Чи не велике плановане Н.І. Палянічко скорочення ріллі в два рази?!

Цю необґрунтовану пропозицію Н.І. Палянічко робить тоді, коли в світі зростає дефіцит використовуваних земель. Так, С.В. Березюк і Ю.Б. Березюк пишуть, що із загальної світової площі (14 млрд. га) можливо використовувати тільки 1,5 млрд. га [3]. Ці автори продовжують, що безповоротні втрати земельної площі в світі складають 15 млн. га у рік. І далі стверджують, що земля буде одним з найбільш дефіцитних товарів. Однією з головних причин дефіциту ґрунту є безперервно зростаюча чисельність населення планети. Якщо в 1950 р.